

teatre lliure

ppp

un espectacle de **Lluïsa Cunillé** i **Xavier Albertí**
sobre **Pier Paolo Pasolini**

“La mort no radica en no poder-se comunicar
sinó en ja no poder ser comprès.”

Teatre Lliure de Montjuïc / del 15 de desembre al 15 de gener a l'Espai Lliure

ppp

un espectacle de **Lluïsa Cunillé** i **Xavier Albertí**
sobre **Pier Paolo Pasolini**

---

dramatúrgia	Xavier Albertí i Lluïsa Cunillé
direcció i il·luminació	Xavier Albertí
moviment	Damián Muñoz
escenografia	Lluc Castells
vestuari	Maria Araujo
espai sonor	Jordi Collet

---

intèrprets

Jordi Collet / **Tonet Escámez** / **Montse Esteve** / **Oriol Genís** / **Lina Lambert** /
Xavier Pujolràs / **Sílvia Ricart** / veu en off **Pere Arquillué**

---

ajudant de direcció **Carles Fernández** / alumne en pràctiques de direcció de
l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona **Marc Artigau** / construcció del
mur **Xavier Jansana – 3 Dimensionals**

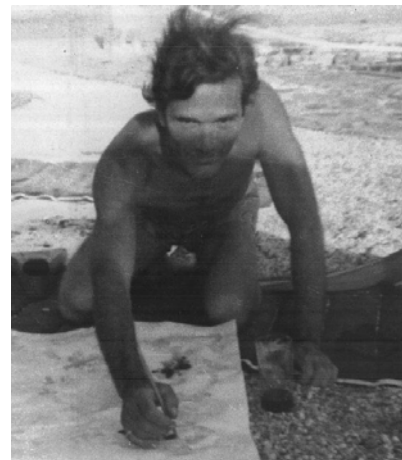
i els equips del **Teatre Lliure**

---

producció **Teatre Lliure**

sobre ppp

“Jo no em puc permetre equivocar-me en una obra; hi estic obligat. No equivocar-me és un deure que tinc cap els meus enemics i amics; els primers em destrossarien, els segons deixarien d’estimar-me”, va escriure en una ocasió Pier Paolo Pasolini, un dels intel·lectuals europeus més importants del segle xx. La seva extensa obra, que abasta poesia, novel·la, teatre, assaig, cinema i periodisme, es va desenvolupar en uns anys, en una època convulsa i decisiva de la història política i social europea, especialment d’Itàlia, a la qual Pasolini no va deixar mai de criticar i fustigar amb tots els mitjans al seu abast fins al seu assassinat, el 1975. La seva problemàtica relació amb el comunisme i amb la seva condició d’homosexual el va fer prendre consciència ben aviat de la seva diferència, però també de ser un heterodox entre heterodoxos. Pasolini, a la llarga, va resultar incòmode per a tothom, les seves idees van molestar tant a la dreta com a l’esquerra, tant a l’església com al poder en general. “El meu únic ídol és la realitat”, va escriure també una vegada. Tota la seva obra literària i fílmica és un intent per explicar la realitat des de la integritat i el rigor més absoluts. Pasolini va ser un visionari que va preveure abans que ningú que li esperava a l’home, a l’home allunyat del mite, d’allò que és sagrat, a l’home, en definitiva, corromput pel poder. Aquest ha estat, finalment, un dels aspectes que més ens va atraure de Pasolini a l’hora de fer aquest espectacle i endinsar-nos en la seva vida i en la seva obra.

obra de pasolini

poesia

Poesie a Casarsa (1942), *La meglio gioventù* (1954), *Le ceneri di Gramsci* (1957), *L'usignolo della chiesa católica* (1958), *La religione del mio tempo* (1961), *Poesia in forma di rosa* (1964), *Transumanar e organizar* (1971), *La nuova gioventù* (1975).

narrativa

Ragazzi di vita (1955), *Una vita violenta* (1959), *Il sogno di una cosa* (1962), *Ali dagli Occhi Azzurri* (1965), *Teorema* (1968), *Petrolio* (1975, títol pòstum inacabat).

crítica

Passione e ideología (1960), *La poesia popolare italiana* (1960), *Empirismo eretico* (1972), *Scritti corsari* (1975, títol pòstum).

teatre

Calderón (1973), *Affabulazione, Pilade*, (1977, edició pòstuma), *Porcile, Orgia, Bestia da stile* (1979, edició pòstuma).

cinema (llargmetratges)

Accattone (1961), *Mamma Roma* (1962), *Il Vangelo secondo Matteo* (1964), *Uccellacci e uccellini* (1965), *Edipo re* (1967), *Teorema* (1968), *Porcile* (1969), *Medea* (1970), *Decameron* (1971), *I racconti di Canterbury* (1972), *Il fiore delle Mille e una notte* (1974), *Salò o le centoventi giornate di Sodoma* (1975).

---

més informació

<http://www.pasolini.net>

xavier albertí

Lloret de Mar, 1962

Durant els anys de formació, realitza estudis de piano i de composició musical a Barcelona, Madrid, Granada, Florència, Siena, Stuttgart i Viena amb mestres tant diversos com Luis de Pablo, Cristóbal Halffter, Tomás Marco, Helmut Lachenmann, Luciano Bero, Armando Gentilucci i Karl-Heinz Stockhausen.

Té composicions estrenades als festivals de música contemporània d'Assís, Florència, Siena, Basilea, Munic, Viena, Madrid i Barcelona, entre d'altres. Obté el Premi a la Jove Creativitat atorgat per la Generalitat de Catalunya per l'Opera **Schneider**, amb llibret de Sergi Belbel. Titulat Superior en Direcció Escènica per l'Institut del Teatre.

1991	Premi Extraordinari d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre
1992	Premi Nacional Adrià Gual
1994-95	Premi Especial de la Crítica
1993-94	Premi de la Crítica Teatral de Barcelona com a millor director
1994-95	Premi Serra d'Or
1996-99	Director del Festival Grec

treballs com a director

1990 **Chomsky Show**. Espai B, Mercat de les Flors.

1991 **Nit**, de Harold Pinter. Teatre Adrià Gual, La Cuina.

1993 **Colatures per a cinta magnètica**. Teatre Atlàntida de Vic, La Cuina del Teatre Adrià Gual.

Hedda Gabler, d'Henrik Ibsen. Fira Internacional de Teatre al Carrer de Tàrraga, La Cuina del Teatre Adrià Gual.

1994 **Libración**, de Lluïsa Cunillé. Sala Beckett.

Consagració de la innocència. Sala 2 del SAT.

La Traviata, Festival internacional de Teatre de Sitges i Festival Grec.

A la meta, de Thomas Bernhard. La Cuina del Teatre Adrià Gual.

1995 **Una geografia estilogràfica**, sobre l'obra literària de Josep Maria de Sagarra. Teatre Romea.

Les paraules de l'ànima, sobre l'obra poètica de Ramon Llull. Teatre Romea.

- Hamlet**, de Xavier Albertí. Teatre Malic.
- La llavor dels somnis**, sobre l'obra poètica de Narcís Comadira. Teatre Romea.
- Antoni i Cleopatra**, de W. Shakespeare. Festival Grec.
- 1996 **Càndid**, de Voltaire. Albertí fa la direcció escènica i musical.
Teatre Romea.
- 1997 **Macbeth o Macbetto**, de Xavier Albertí. Sitges Teatre Internacional i Teatre Artenbrut.
- El dia dels morts**, de Narcís Comadira, Mercat de les Flors i Festival Grec.
- 1998 **Privado**, de Lluïsa Cunillé. Sala Beckett.
- El paradís de les muntanyes**. Teatre Lliure.
- 1999 **Vals Ex Machina**. Sitges Teatre Internacional.
- La cita**, de Lluïsa Cunillé. Mercat de les Flors i Festival Grec. Royal Lyceum Theatre. Edinburg Internacional Festival.
- Simon Bocanegra**, de G. Verdi. Producció del Teatro Verdi i el Teatro de Pisa.
- 2000 **Passatge Gutenberg**, de Lluïsa Cunillé. Nou Teatre Tantarantana.
- Mirador**, de Paco Zarzoso. Moma Teatre de València.
- Ànsia**, de Sarah Kane. Sitges Teatre Internacional.
- Tórtola Valencia**. Teatre de la Maestranza de Sevilla.
- 2001 **I la llum no es veu. Pels carrers de Basquiat**. L'Espai de Música i Dansa.
- El gat negre**, de Lluïsa Cunillé. Teatre Malic.
- Pèndols d'aigua**, de Francesc Messeguer. AIET de la Universitat de Barcelona.
- Más extraño que el paraíso**, textos de Jaime Gil de Biedma i Lluïsa Cunillé. Convent dels Àngels al Festival Grec i Sala Muntaner.
- 2002 **Orgia**, de Pier Paolo Passolini. Teatre Lliure.
- Troilus i Cressida**, de W. Shakespeare, versió de Lluïsa Cunillé. Festival Grec i Teatre Lliure.
- Marina**, òpera d'E. Arrieta. Festival Castell de Perelada.
- Carmen**, de Georges Bizet. Teatro Verdi de Pisa.
- Et diré sempre la veritat**, de Xavier Albertí, Lluïsa Cunillé i Lluís Homar. Estrenada al Festival Temporada Alta de Girona.

Traició, de Harold Pinter. Sala Muntaner.

Hamlet, o les conseqüències de l'amor filial, de Jules Laforgue, dins el cicle *Solos* al Festival Grec 03.

Mestres antics, de Thomas Bernhard. Teatre Romea i Centro Dramático Nacional.

2004 **Boris Vian, constructor d'imperis**, textos, cançons i poemes de Boris Vian. Sala Muntaner.

Vianants, Teatre Romea.

El pes de la palla, de Terenci Moix i adaptació de Lluïsa Cunillé. Teatre Romea.

2005 **L'home de teatre**, de Thomas Bernhard. Teatre Lliure.

El pianista, de M. Vázquez Montalbán. Festival Grec.

Il·luisa Cunillé

Badalona, 1961

És una de les autores teatrals catalanes més actives dels darrers anys. Les seves obres mostren un món personal fort i delicat alhora, amb un llenguatge depurat i concís, on d'alguna manera sempre hi queda suspès l'enigma, el misteri. Des de l'estrena de la seva primera obra, *Rodeo* (Premi Calderón de la Barca 1991), Cunillé no ha deixat d'estrenar i publicar nous textos, als quals se sumen també darrerament dramatúrgies i guions cinematogràfics. Durant tres anys va participar als seminaris de dramatúrgia textual impartits per José Sanchis Sinisterra a la Sala Beckett de Barcelona. És cofundadora amb Paco Zarzoso i Lola López de la Companyia Hongaresa de Teatre l'any 1995. Entre els seus treballs més recents es compten *Barcelona, mapa d'ombres* (direcció Lurdes Barba), *Vianants* i *Et diré sempre la veritat* (direcció Xavier Albertí) i el guió de la pel·lícula *Febrero* (dirigida per Sílvia Quer).

estrenes de teatre

- 2004** *Barcelona, mapa d'ombres*. Sala Beckett
Vianants. Escrita amb Paco Zarzoso. Sala Beckett.
- 2003** *Aquel aire infinito*. Casa de cultura de Sagunto
- 2002** *Húngaros*. Escrita amb Paco Zarzoso. Casa de cultura de Sagunto
versió lliure de *Troilo y Crésida*, de William Shakespeare Teatre Lliure.
Festival Grec.
Et diré sempre la veritat. Festival de tardor de Girona.
El aniversario. Sala Galileo de Madrid. Festival de Otoño.
- 2001** *El gat negre*. Teatre Malic .
Más extraño que el paraíso. Convent dels Àngels. Festival Grec.
- 2000** *Passatge Gutenberg*. Teatre Nou Tantarantana. Premi de la Crítica de Barcelona.
Viajeras. Escrita amb Paco Zarzoso. Sala Palmireno de València.
- 1999** *L'afer*. Festival d'Alcoi. Premi Ciutat d'Alcoi 1998.
La testimone. Pisa.
La cita. Festival d'Edimburg i Festival Grec.
- 1998** *Privado*. Sala Beckett.
Dotze Treballs. Sitges Teatre Internacional.
Apocalipsi. Sitges Teatre Internacional.

- 1997 ***Dedins, defora.*** Festival Grec '97. Mercat de les Flors.
La venda. Teatre Adrià Gual. Festival Grec.
- 1996 ***Accident.*** Mercat de les Flors. Premi de la Institució de les Lletres Catalanes.
Vacants. Sala Palmireno de València.
- 1995 ***Aigua, foc, terra i aire.*** Sala Maria Plans de Terrassa.
Intemperie. Escrita amb Paco Zarzoso. Sala Moma de València.
- 1994 ***Libración.*** Sala Beckett.
La festa. Teatre Romea.
Jòquer. Sala Artenbrut .
- 1993 ***Molt novembre.*** Institut del Teatre.
- 1992 ***Rodeo.*** Premi Calderón de la Barca 1991. Mercat de les Flors.

tots estem en perill

fragments de l'entrevista de Furio Colombo a Pier Paolo Pasolini, publicada al suplement *Tuttolibri* de La Stampa el 8 de novembre del 1975

Aquesta entrevista es va fer el dissabte 1 de novembre, entre les 4 i les 6 de la tarda, poques hores abans que Pasolini fos assassinat. Vull precisar que el títol de l'entrevista és seu, no meu. Al final de la conversa, com faig de vegades, li vaig demanar si volia posar-hi títol. S'ho va pensar una mica, va dir que era igual i vam canviar de tema, i després alguna cosa ens va tornar a portar sobre l'argument de fons que apareix a les respostes que vénen a continuació. "Aquí tens la llavor, el sentit de tot. Tu no saps ni tan sols qui està pensant ara mateix en matar-te. Posa aquest títol, si vols: 'Perquè tots estem en perill'.

En els teus articles i escrits has donat moltes versions del que detestes. Has obert, tot sol, una lluita contra tantes coses, institucions, persuasions, persones, poders. La "situació" amb tots els mals que dius, conté tot el que et permet ser Pasolini: el mèrit i el talent són teus, però els instruments són de la "situació". Imagina't que fas un gest i tot desapareix, tot el que detestes. I tu? No et quedaries sol i sense mitjans, sense mitjans expressius, vull dir?

T'entenc, però jo no només m'ho imagino, sinó que hi crec. Perquè sé que picant sempre el mateix clau potser pots ensorrar una casa. En tens un petit exemple en els radicals, quatre gats que arriben a moure la consciència d'un país (i ja saps que no sempre estic d'acord amb ells). El gran exemple el dona la història. El rebuig sempre ha estat un gest essencial dels sants, dels eremites, però també dels intel·lectuals. Els pocs que han fet la història són els que han dit que no, no els cortesans ni els assistents dels cardenals. El rebuig, perquè funcioni, ha de ser gran, no petit; total, no sobre un punt o un altre; "absurd", no assenyat. Eichmann tenia molt de seny. Què li va faltar? Li va faltar dir que no al principi, quan només feia administració ordinària, burocràcia. Potser va dir als amics "a mi el Himmler aquest no m'agrada gens", potser va murmurar, com es fa a les editorials, als diaris, pels passadissos del govern i a la televisió. O potser fins i tot es va rebel·lar perquè aquest o aquell altre tren s'aturava un cop al dia per cobrir les necessitats i el pa i l'aigua dels deportats, quan hauria estat més funcional o econòmic fer-ho dos cops. Però no va aturar mai la maquinària. És a dir, els discursos són tres: quina és "la situació", per què s'hauria d'aturar o destruir i com.

Describeix doncs la "situació". Saps prou bé que les teves intervencions i el teu llenguatge fan una mica l'efecte del sol que travessa la pols. És una imatge bonica, però no et deixa veure, o entendre, gaires coses.

Gràcies per la imatge del sol, però pretenc molt menys. Pretenc que tu miris al teu voltant i t'adonis de la tragèdia. Quina tragèdia? Que ja no hi ha éssers humans, hi ha estranyes màquines que es barallen les unes amb les altres. I nosaltres, els intel·lectuals, tenim l'horari de trens de l'any passat, o de en fa deu, i llavors diem: 'que estrany, aquests dos trens no passen per allà, com és que s'han estampat així?' O el maquinista s'ha tornat boig, o és un criminal isolat, o és un complot. Sobretot el complot ens fa delirar. Ens allibera de tot el pes d'enfrontar-nos sols amb la veritat. Que bonic si, mentre estem aquí parlant, algú fa plans al bar per fer-nos fora. És fàcil,

és simple, és la resistència. Perdrem alguns companys i després ens organitzarem i els farem fora a ells, no? I ja ho sé que quan passen per la tele *Parigi brucia* tothom s'està amb les llàgrimes als ulls i una voluntat forassenyada perquè la història es repeteixi, bonica, polida (un dels fruits del temps és que "renta" les coses, com ara la façana de les cases). És simple, jo amb aquests, aquí, tu amb aquells, allà. No fem broma de la sang, el dolor, la fatiga que la gent que, també llavors, ha pagat per "triar". Quan tens la cara esclafada contra aquella hora, aquell minut de la història, triar és sempre una tragèdia. Però admitem-ho, abans era més simple. El feixista de *Salò*, el nazi de les SS, l'home normal, ajudat pel coratge i per la consciència, aconseguien expulsar-la fins i tot de la seva vida interior (on la revolució sempre està començant). Però ara no. Un et ve a trobar vestit d'amic, és amable, agradable, i "col·labora" (posem per cas a la tele) sigui perquè vol o perquè no és cap delicta. L'altre –o els altres, el grup- et vénen a trobar o t'assalten amb els seus xantatges ideològics, amb les seves admonicions, les prèdiques, els anatemes, i tu sents que són també amenaces. Desfilen amb banderes i amb eslògans, però què els separa del "poder"?

Què és el poder, segons tu, i on és, on s'està, com se'l fa sortir del cau?

El poder és un sistema d'educació que ens divideix entre gent sotmesa i gent que sotmet. Però alerta, és un mateix sistema educatiu que ens forma a tots, des de les anomenades classes dirigents fins als pobres. Per això tots volen les mateixes coses i es comporten de la mateixa manera. Si tinc entre mans un consell d'administració o una operació de borsa, faig servir el garrot. I quan en faig servir un, exerceixo la meua violència per obtenir el que vull. Per què ho vull? Perquè m'han dit que voler-ho és una virtut. Exerceixo el meu dret-virtut. Sóc assassí i sóc bo.

T'han acusat de no distingir políticament i, ideològicament, d'haver perdut el sentit de la diferència profunda que hi ha d'haver entre feixistes i no feixistes, per exemple entre els joves.

Per això et parlava de l'horari de trens de l'any passat. Has vist mai aquelles marionetes que fan riure tant els nens perquè tenen el cos girat cap a una banda i el cap cap a l'altra? Em sembla que Totò aconseguia un truc d'aquesta mena. Doncs jo veig així la bella tropa d'intel·lectuals, sociòlegs, experts i periodistes amb les més nobles intencions: les coses passen aquí i el cap mira allà. No dic que no hi ha feixisme, dic: parem de parlar del mar mentre siguem a la muntanya. Aquest és un altre paisatge. Aquí existeix la voluntat de matar. I aquesta voluntat els uneix com a germans sinistres d'una caiguda sinistra d'un sistema social sencer.

Fins i tot a mi m'agradaria que tot es resolgués aïllant l'ovella negra. En veig tantes. Les veig totes. Aquí tens el problema, ja li vaig dir a Moravia: amb la vida que porto jo pago un preu... És com un que baixa a l'infern. Però quan torno – si torno - he vist altres coses, més coses. No dic que m'hagueu de creure. Dic que sempre heu de canviar el discurs per no afrontar la veritat.

I quina és la veritat?

Sento haver fet servir aquesta paraula. Volia dir “evidència”. L'educació comuna, obligatòria i equivocada ens empeny tots a l'arena del tenir-ho tot a qualsevol preu. En aquesta arena hi som empesos com una estranya i fosca armada on tothom té canons i garrots. Una primera divisió, clàssica, és “anar amb els dèbils”. Però en un cert sentit tots són els dèbils perquè tots són víctimes. I tots són els culpables, perquè tots estan a punt per jugar a la massacre. Només pel fet de tenir. L'educació rebuda ha estat tenir, posseir i destruir.

Però tu vius dels llibres i necessites ments que llegeixin. És a dir, consumidors educats per al producte intel·lectual. Fas cinema i necessites no només grans platees disponibles (sovint tens molt èxit, ets “consumit” àvidament pel teu públic) sinó també una gran maquinària tècnica, organitzativa, industrial, que hi ha pel mig. Si treus tot això, que et queda?

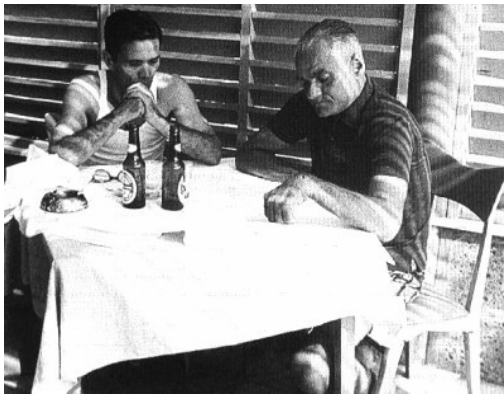
Em queda tot. Jo mateix, estar viu, ser al món, veure, treballar, entendre. Hi ha cent maneres d'explicar les històries, d'escoltar les llengües, de reproduir els dialectes, de fer el teatre dels titelles. Als altres els queda molt més. Poden tenir-me al cap, cultes com jo o ignorants com jo. El món es torna gran, tot es fa nostre i no hem d'usar ni la borsa ni el consell de les administracions ni el garrot per depredar-nos. Mira, al món que molts de nosaltres somniàvem (repeteixo: mirar l'horari de trens de l'any passat i en aquest cas de fa tants anys) hi havia l'amo repugnant amb el barret de copa i els dòlars que li sobressortien de les butxaques i la vídua demacrada que demanava justícia amb els seus marrecs. El bell món de Brecht, en resum.

És com dir que tens nostàlgia d'aquell món.

No! Tinc nostàlgia de la gent pobra que lluitava per fer caure aquell amo sense convertir-s'hi. Com que eren exclosos de tot, ningú els havia colonitzat. A mi em fan por aquests negres en revolta, iguals que l'amo, igualment rapinyaires, que ho volen tot a qualsevol preu. Aquesta negra obstinació a la violència total ja no deixa veure “de quina banda ets”. Qualsevol que sigui portat a l'hospital al final de la vida té més interès –si encara té un alè de vida- per què li diran els metges de les seves possibilitats de viure que pel que li diran els policies de la mecànica del delictes. És com quan plou en una ciutat i s'embussen les clavegueres. L'aigua va pujant, i és una aigua innocent, de pluja, no té la fúria del mar ni la maldat dels corrents d'un riu. Però per algun motiu no baixa sinó que puja. És la mateixa aigua de pluja de tants poemets infantils i de les musiquetes del “cantant sota la pluja”. Però puja i t'ofega. Si som en aquest punt, jo dic: no perdem el temps posant una etiqueta aquí i una allà. Mirem on és el desaigüe d'aquest maleït toll abans que ens ofeguem tots. (...) S'entén que enyoro la revolució pura i directa de la gent oprimida que només vol fer-se lliure i

mestressa d'ella mateixa. S'entén que m'imagino que encara pot venir un moment així a la història italiana i a la del món. El millor del que penso podrà fins i tot inspirar-me una de les meves pròximes poesies, però no allò que sé i que veig. Però estigueu atents. L'infern està pujant per la vostra banda. És cert que segons la seva uniformitat i la seva justificació (de vegades). Però també és veritat que la seva voluntat, la seva necessitat de clavar la garrotada, d'agredir, de matar, és forta i general. No durarà tant de temps l'experiència privada i arriscada de qui ha, per dir-ho així, tocat "la vida violenta". No us eludiu. I vosaltres, amb l'escola, la televisió, el papanatisme dels vostres diaris, vosaltres sou els grans conservadors d'aquest ordre espantós basat en la idea de posseir i en la idea de destruir. Afortunats els qui esteu contents quan podeu etiquetar un delictes. Aquesta em sembla una altra de les tantes operacions de la cultura de masses: ja que no es pot impedir que passin certes coses, la pau es troba fabricant calaixos.

En l'imaginari, com en el nazisme, es cremen sempre llibres com a gest inicial d'extermini. Tancades les escoles, tancada la televisió, com animes el teu pessebre?

Crec que ja ho vaig explicar amb Moravia. Tancar, en el meu llenguatge, vol dir canviar, però d'una manera tan dràstica i desesperada com dràstica i desesperada sigui la situació. El que impedeix un veritable debat amb Moravia, però sobretot amb Firpo, per exemple, és que semblem persones que no veuen la mateixa escena, que no coneixen la mateixa gent, que no escolten les mateixes veus. Per a vosaltres una cosa passa quan ja és contada, bella, feta, paginada, tallada i titulada. Però què hi ha a sota? Aquí hi fa falta el cirurgià que té el coratge d'examinar el teixit i dir: senyors, això és un càncer, no un bony benigne. Què és el càncer? És una cosa que canvia *totes* les cèl·lules, que les fa créixer totes d'una manera embogida, fora de qualsevol lògica precedent. És un nostàlgic el malalt que somnia amb la salut que tenia abans, encara que abans fos un estúpid i un desgraciat? Abans del càncer, vull dir. Primer de tot s'haurà de fer alguna cosa més que l'esforç per tenir la mateixa imatge. Jo escolto els polítics amb les seves formuletes, tots els polítics, i em fan parar boig. No saben de quin país estan parlant, estan tan lluny com de la Lluna. I els literats. I els sociòlegs. I els experts de tota mena.

Per què penses que algunes coses són molt més clares per a tu?

No voldria parlar més de mi, potser ja n'he parlat massa. Ho saben tots, que les meves experiències les pago en persona. Però també hi ha els meus llibres i els meus films. Potser sóc jo que m'equivoco. Però continuo dient que tots estem en perill.

Pasolini, si veus així la vida –no sé si acceptaràs aquesta pregunta – com penses evitar el perill i el risc?

S'ha fet tard, Pasolini no ha encès el llum i es fa difícil prendre apunts. Revisem els meus tots dos. Després em demana de deixar-li les preguntes.

“Hi ha punts que em semblen una mica massa absoluts. Deixa'm pensar, deixa-m'ho tornar a veure. I després dóna'm temps per trobar una conclusió. Tinc una cosa al cap per respondre la teva pregunta. Per a mi és més fàcil escriure que parlar. Et deixo les notes que afegiré demà al matí.”

L'endemà al matí, diumenge, el cos sense vida de Pier Paolo Pasolini jeia al dipòsit de la policia.

